

N:o 28.

Ank. till Riksd. kansli den 3 mars 1893, kl. 4 e. m.

Utlåtande, i anledning af väckt förslag om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om utarbetande och framläggande af förslag i syfte af statens öfvertagande utaf städernas utgifter för rättsskipning, kronouppbörd och exekutionsväsen m. m.

(1:a U. A.)

Uti en inom Andra Kammaren väckt, till statsutskottet remitterad motion (n:o 26) har herr *Chr. Bülow* föreslagit, att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, att Kongl. Maj:t, med den nya skattefördelningen i landet, ville låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till sådan ändring i städernas judiciella och administrativa förhållanden, att full likställighet mellan stad och land måtte ernås, så att staten äfven för städerna måtte bestrida utgifterna för rättsskipningen, kronouppbörden, exekutionsväsendet, inqvarteringen, fångvården, polisväsendet (beträffande de öfvervakande och ledande personerna) samt helsovården.

Till stöd för framställningen har motionären hufvudsakligen anför, att med arméförslagets antagande vid urtima riksdagen 1892 skattefördelningen i Sverige undergått en så betydande förändring, att någon större sådan icke inträffat under innevarande århundrade. Med denna förändring skulle, enligt motionärens mening, städerna drabbas allt för

Bih. till Riksd. Prot. 1893. 4 Saml. 1 Afd. 21 Häft. (N:is 28.)

hårt af beskattningen, om icke deras likställighet med landtkommunerna på andra områden än den nya beskattningens kunde åstadkommas.

Hittills hade städerna varit i det närmaste befriade från landtförsvarets bördor. Men därför hade de i stället mer än landtkommunerna kunnat bära utgifter för fattigvård, helsovård o. s. v., och sjelfva hade de fått vidkännas utgifter för rättsväsen, kronouppbörd och polisväsen m. m.

Med sin motion afsåge motionären icke att städerna vid den nya skattefördelningen skulle på något särskildt sätt gynnas af staten; endast att — när de nu förlorade sin förut gynnade ställning och i beskattningens väg blefve likställda med landtkommunerna — de måtte befrias från de tryckande utgifter, hvilka de utöfver landtkommunernas finge vidkännas.

Städernas rådhusrätter och magistrater, fortsätter motionären, fylde numera i väsentlig mån funktioner i statens tjenst, men aflönades af stadskommunerna. Så vore ock förhållandet med tjänstemän för kronans uppbörd, exekutionsväsen, fångvård, polis, helsovård m. m., allt sådant som på landsbygden bekostades af statsmedel, till hvilka städerna i större mån än landtkommunerna bidroge.

1883 års skattefördelningskomité hade, uppgifver motionären, uttalat sig för att staten skulle i stad liksom på landet aflöna alla för rättsskipningen, polisväsendet, kronouppbörd m. m. anställda tjänstemän.

Efter att hafva uppdragit en jämförelse mellan städerna Malmös och Lunds utgifter för rättsskipning och kronouppbörd med motsvarande utgifter i närliggande domsagor, åberopar motionären å sid. 4, att skattefördelningskomitén framhållit, att »ett verkligt slöseri» rådde i städernas aflöningsförhållanden, och påvisat, att »betydande besparingar tvifvelsutän kunna ernås» vid en af staten genomförd omgestaltning af städernas nuvarande judiciella och öfriga för statsförvaltningens syften verkande myndigheter, i det samma aflöningsgrundsatser, hvilka nu gälde för landsbygden, skulle fastställas för städerna.

Med den nya skattefördelningen, som fjorårets urtima Riksdag beslutat, blefve det, enligt motionärens förmenande, nödvändigt att tillse, det befolkningen i städerna ej finge bära betydligt större skattebördor än landets öfriga befolkning och att man således ej mera påtvingade städerna en flerdubbel beskattning mot landsbygdens för rättsskipning och kronouppbörd m. m., m. m.

År 1888 uppginge landtkommunernas skulder till 16,259,873 kronor, städernas till 128,062,115 kronor. Denna städernas skuldsättning vore för stadsbefolkningen redan alltför tryckande och hotade likväl att förvärras.

Det påstods förr, fortsätter motionären, att staten, med beviljandet af tolag till stapelstäderna, på detta sätt aflönade städernas embetsmän på det juridiska och administrativa området. Men endast ett ringa antal städer erhöle tolagsmedel.

Frågan om tolagens aflösning i några städer borde icke sammanföras med de nya skattefördelningsfrågorna. Frågan om tolagen vore, enligt motionärens förmening, en mera enskild fråga mellan dessa städer och staten.

Med förenkling i städerna på det juridiska och administrativa området vore det lättare att genomföra en förenkling i vårt lands rättsgångsväsen.

Nya stora samhällen uppstode hastigt i våra dagar vid åtskilliga jernvägsstationer och öfverstege i befolkningssiffror de flesta af våra många mindre städer, men dessa nya samhällen hade inga utgifter för rättsskipning och kronouppbörd m. m.

Af det sätt, hvarpå motionären åberopat och citerat 1883 års skatteregleringskomité's yttrande i förevarande ämne skulle den föreställningen kunna uppstå att nämnda komité föreslagit, att städernas nuvarande betydliga utgifter för rättsskipning, kronouppbörd, polisväsen och inqvartering m. m. skulle af staten öfvertagas utan något vederlag från städernas sida. Så är emellertid långt ifrån förhållandet. Tvärtom innebar komiténs förslag, att *samtidigt* med att staten öfvertog bestridandet af alla de kostnader, som hittills ålegat städerna med hänsyn till tullverket, ständig inqvartering och aflöning af rådhusrätt samt de tjänstebefattningar, som afse statsändamål i öfrigt och motsvara sådana, som på landsbygden af statsmedel bekostas, skulle den åt stapelstäder i allmänhet förunnade *tolagsersättning* eller andel af tullmedel till statsverket indragas. Motionären synes så uteslutande hafva fäst sig vid det förhållande, att städerna bestrida utgifter för ändamål, hvilkas tillgodoseende måste anses vara en statens angelägenhet, att han alldeles förgätit de anseliga förläningar och fördelar, som af kronans egendom eller inkomster bereds städerna såsom ersättning för dessa utgifter. Sådana fördelar utgöras af ofvannämnda *tolagsersättningsmedel* åt stapelstäderna, hvarmed bland annat bestridas utgifter för rättsskipning, polisväsen, inqvartering, sjukvård och fångvård, äfvensom städernas andel i *bränvinsutskänknings- och minuteringsafgifterna*, hvilken andel hufvudsakligen är städerna tillagd

för ordningens upprätthållande. Dessutom innehafva städerna betydliga jordar, hvilka delvis af staten donerats för bestridande af, bland annat, vissa af de utgifter, motionären berört.

Om också, sedan åtskilliga andra skattefrågor nyligen blifvit lösta, en utredning af städernas skatteförhållanden kunde synas vara af behovet påkallad, torde dock på grund af ofvan anförda omständigheter det af motionären i sådant syfte framlagda förslaget icke kunna anses utgöra lämplig utgångspunkt för framställande af önskan om en sådan utredning, hvarför utskottet får hemställa,

att herr Bülow's omförmälda motion ej må för-
anleda till någon Riksdagens åtgärd.

Stockholm den 3 mars 1893.

På statsutskottets vägnar:

GUSTAF SPARRE.

Reservation

af herrar grefve *G. Sparre* och *V. N. Ekenman* mot vissa delar af motiveringen.

Herr *S. G. von Friesen* har begärt få antecknadt, att han icke deltagit i förestående ärendes slutliga behandling inom utskottet.
